

נושא: מהו הסדרי טיעון

תוכן עניינים

1	מבוא
2	פרק 1 : מהו הסדר טיעון
2	1.1. הפרכה של הסדר טיעון על ידי בית המשפט
7	1.2. סקירה היסטורית
10	1.3. הנחיות פרקליט המדינה בישראל
11	1.4. הצעת החוק לעתיד
13	פרק 2 : בעד ונגד הסדרי טיעון
13	2.1. בעד הסדרי טיעון
15	2.2. נגד הסדרי טיעון
19	פרק 3 : משפט משווה – ארה"ב מול יפן
22	סיכום
24	ביבליוגרפיה

מבוא

עסקת טיעון היא הסכם בתיק פלילי בין התובע והנתבע על פיה הנאשם מסכים להודות באשמה בעבירה מסוימת בתמורה להפחתה באישומים והמלצה לעונש מופחת מהתובע. משמעות הדבר הוא שהנאשם מודה באשמה בעבירה חמורה פחות מזו שביצע לכאורה, או לאישום אחד מתוך כמה אישומים, בתמורה להשמטה של אישומים אחרים ועונש קל יותר.

הסדר הטיעון מאפשר לשני הצדדים להימנע מהעמדה לדין פלילית ארוכה ומאפשר לנאשם הימנעות מהסיכון שבהרשעה על עבירה או עבירות חמורות יותר.

הסדר טיעון מהווה דילמה לנאשם משום שהוא צריך להחליט על הסיכונים והסיכויים שיש בהסדר טיעון.

הסדר הטיעון הוא הסדר שמתקיים בין התובע לבין הנתבע. בית המשפט לא מחויב לקבל את ההסדר אך במרבית המקרים, בית המשפט מקבל את ההסדר. במקרים נדירים במיוחד שיובאו בעבודה זו, דחה בית המשפט את הסדר הטיעון.

שיטת הסדרי הטיעון היא השיטה הנפוצה ביותר בעולם והמספרים מדברים על כ-95 אחוז מההרשעות הושגו בעקבות הסדרי טיעון.

בפרק הראשון בעבודה תובא הגדרה של הסדר הטיעון כמו גם מקרים שבהם הוא הופרך על ידי מערכת המשפט. כמו כן תתבצע סקירה היסטורית הנוגע להסדרי הטיעון בעולם והנחיות פרקליט המדינה בישראל בנושא הסדרי טיעון. ב-2010 הוגשה הצעת חוק חדשה בעניין הסדרי טיעון ועיקרי ההצעה יובאו להלן.

הפרק השני בעבודה עוסק בבעד ונגד הסדרי טיעון המדגיש את היתרונות והחסרונות המהותיים של הסדרי הטיעון.

הפרק השלישי בעבודה ממחיש את מצבה השונה של יפן לעומת ישראל ובארה"ב ובעבודה יוקדש פרק מיוחד להבדל שבין שתי מערכות המשפט - היפנית והאמריקנית.

מילות מפתח: הסדר טיעון, משפט מקובל, משפט אזרחי, מערכת צדק, הפרכה של הסדר טיעון, הרשעה, ערעור.

פרק 1: מהו הסדר טיעון

"הסדרי טיעון הוא מגדיר, אם לא התכונה המגדירה, של מערכת המשפט הפלילית הפדרלית".¹ ניתן להגדיר את הליך הסדרי טיעון כהליך שבו הנאשם מוותר על זכותו ללכת למשפט בתמורה להפחתה באישומים ו/או משפט. ההתפשטות של הסדרי טיעון נגזרת מהעובדה כי בערך רק 10% מכלל התיקים הפליליים הגיעו למשפט.² בהליך של הסדר טיעון, הנאשם עומד בפני אישום בעת הגשת כתב האישום. בדרך כלל מדובר באישום או העונש המרבי שמוגש נגד הנאשם אם הוא או היא ילכו למשפט. התובעים יציגו לנאשם הזדמנות להודות באשמה על אישום קטן יותר או על האישום המקורי עם הפחתה של העונש המרבי. בתאוריה, כתב האישום שהוצג מגביל את רמת העונש אם הנאשם מחליט ללכת למשפט. בעוד שלהימצא חף מפשע או לקבל זיכוי הם כמובן הדרכים הטובות ביותר לנתבעים להימנע ממאסר ועונשים אחרים, הליכה למשפט נתפסת כמסוכנת, משום שאי אפשר לחזות מה המושבעים יחליטו. כתוצאה מכך, נאשמים רבים מסכימים להסדר טיעון.³

על פי נתוני הלשכה לסטטיסטיקה משפטית בארה"ב, בשנת 2003 כ-75,573 שוחררו מבתי המשפט הפדרליים המחוזיים על ידי משפט או טיעון. מבין אלה, כ-95 אחוזים מהם הסתיימו בהודאה באשמה. למרות שאין הערכות מדויקות לגבי מספר התיקים הנפתרים באמצעות עסקת טיעון, החוקרים מעריכים כי כ-90 עד 95 אחוזים מהתיקים המובאים לבתי המשפט הפדרליים ובתי המשפט של המדינה נפתרים בתהליך זה.⁴

1.1. הפרכה של הסדר טיעון על ידי בית המשפט

נשאלת השאלה, אם נאשם פלילי מקבל את עסקת הטיעון שהציע התובע, האם העסקה מוגנת מבחינה חוקתית נגד ביטולה באופן חד צדדי על ידי התביעה?

כבר בשנות השבעים של המאה הקודמת היה ברור כי התובע חייב לכבד הבטחות שנעשו בהקשר של עסקת טיעון. במשפט של סנטובלו נ' מדינת ניו יורק,⁵ בית המשפט העליון של ארצות הברית הגן על נאשם שהודה באשמה על ידי כך שדרש מהתובע לממש את הבטחתו. הנאשם סנטובלו הודה באשמה בתמורה לויתורים על ידי התובע. בנוסף להפחתת תשלום, התובע הבטיח להימנע מלהמליץ על גזר דין בבית המשפט. כשהגיע זמן גזר הדין, מונה תובע חדש לטפל בתיק שלא היה מודע להבטחה של קודמו ודחק בבית המשפט להטיל את העונש המרבי. אף מבלי לצטט את סעיף ההליך ההוגן או כל הוראה חוקתית אחרת, בית המשפט העליון ביטל את ההרשעה וגזר על "אמצעי

¹ Oren Bar-Gill & Omri Ben-Shahar, The Prisoners' (Plea Bargain) Dilemma, *Journal of Legal Analysis*, 1, (2009)

² Milton Heumann, *A Note on Plea Bargaining and Case Pressure*, 9.3., *LAW & SOCIETY REVIEW*, 515, (1975)

³ Bar-Gill & Ben-Shahar, לעיל ה"ש 1, עמ' 1

⁴ LINDSEY DEVERS, PLEA AND CHARGE BARGAINING: RESEARCH SUMMARY, Bureau of Justice Assistance US Department of Justice, 1, (2011)

⁵ *Santobello v. New York*, 404 US 257 - Supreme Court 1971.
[scholar.google.co.il/scholar_case?case=52202525793754131&q=Santobello+v.+New+York+404+U.S.+257+\(1971\)&hl=en&as_sdt=2006&as_vis=1](https://scholar.google.co.il/scholar_case?case=52202525793754131&q=Santobello+v.+New+York+404+U.S.+257+(1971)&hl=en&as_sdt=2006&as_vis=1)